

Ook de docent profiteert

In navolging van **honoursprogramma's** in het hoger onderwijs ontstaan vergelijkbare initiatieven in het vo. Ook docenten profiteren.

Ik heb geleerd om vanuit een positieve insteek les te geven, dus leerlingen vooral in hun kracht te zetten.' Deze uitspraak van een begeleider van een honoursprogramma illustreert dat niet alleen leerlingen, maar ook docenten er baat bij hebben. Om de meerwaarde te onderzoeken zetten we een vragenlijst uit onder alle begeleiders van het Honours Programma van de Gymnasia (HPG). Van de 42 respondenten interviewden we er 9. Het HPG is opgericht door Stichting het Zelfstandig Gymnasium. Doel is om leerlingen extra uitdaging te bieden en te laten werken aan hun persoonlijke ontwikkeling. In het extra-curriculaire programma werken ze gedurende de hele bovenbouw aan een zelfgekozen project. Zo schrijft de één een boek en organiseert de ander een concert. Gaandeweg werken ze aan een aantal competenties. Een docent die zich beschikbaar heeft gesteld als HPG-begeleider helpt hen hierbij.

Docenten zijn binnen het HPG niet gebonden aan strikte examenregels of een vaststaand lesprogramma. Hoewel er basisregels zijn opgesteld over de begeleiding en examinering, ervaren docenten veel vrijheid. Ze kunnen experimenteren en falen, zonder daar op te worden afgerekend. Een docent legt uit: 'Als ik in mijn reguliere lessen iets niet weet uit te leggen, zijn mijn leerlingen misschien de klos. Er is weinig ruimte voor wat de leerling wil weten van mijn vak, of voor wat ik misschien nog meer wil vertellen. Binnen het HPG hebben leerlingen veel meer vrijheid en die heb ik bij het coördineren ook.' Het honoursprogramma wordt door HPG-begeleiders vormgegeven

en continu geëvalueerd. Docenten waarderen dat zij intensief betrokken zijn bij de (door)ontwikkeling van het programma.

Docenten leren in het honoursprogramma op een andere manier les te geven. Binnen het HPG hebben zij hoofdzakelijk een ondersteunende rol, die vraagt om een andere houding en vaardigheden. Een docent vertelt: 'Je bent geneigd om voorbeelden te geven of vervolgstappen voor leerlingen in te vullen. Door het HPG heb ik geleerd om meer vragen te stellen.' Binnen het honoursprogramma wordt gewerkt vanuit het zogeheten 'waardierend perspectief'. Een docent omschrijft het als volgt: 'Wat goed gaat, probeer ik te versterken. Daar leg ik de uitdaging dan naast.' Docenten zien dat deze benadering een positief effect heeft op hun leerlingen. HPG-begeleiders laten ook in hun reguliere lessen steeds vaker de touwtjes los, omdat ze in het honoursprogramma zien dat leerlingen opbloeien als ze zelfstandig werken.

Leerlingen hebben veel meer vrijheid

Verbondenheid

Docenten die betrokken zijn bij het honoursprogramma binnen hun school zijn vaak pioniers op het gebied van onderwijsvernieuwing. Tijdens landelijke bijeenkomsten wisselen ze kennis en ideeën uit en kunnen ze elkaar om feedback en tips vragen. Een docent vertelt: 'Toen ik met het HPG begon dacht ik onmiddellijk: "Oh wacht, er zijn heel veel mensen op deze manier met onderwijs bezig." Dat was heel fijn.' Docenten voelen zich ook sterk verbonden met hun HPG-leerlingen, mede omdat ze hen van een andere, persoonlijkere kant leren kennen. Volgens een docent is het grootste plezier 'dat je met leerlingen echt in contact bent over wat ze willen, wat ze leuk en misschien minder leuk vinden. Je praat over iets waar ze zelf mee zijn gekomen, niet over iets wat ze is opgelegd.' Al met al blijkt het HPG voor docenten te voorzien in de drie basisbehoeftes uit de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan: autonomie, competentie en verbondenheid. Uit eerder onderzoek weten we dat wanneer een werkomgeving hierin voorziet, dit een positieve invloed heeft op de motivatie, het welzijn en de prestaties van werknemers. ■

Wietske de Vries (wi.de.vries@pl.hanze.nl), Elanor Kamans en Marca Wolfensberger. Lectoraat Talentontwikkeling in Hoger Onderwijs en Samenleving, Hanze Hogeschool Groningen.

